

AKP İktidarları Döneminde Yargı: 2011-2014

Yeni Vesayet Rejiminde İç Mücadeleler

Nuri Ersoy

Giriş:

2007-2010 yılları arasında yeni vesayet rejiminin kurulması sürecini incelediğimiz yazıda bu rejimin kurumsal vitrininde emniyet-yargı eksenli bir güç yoğunlaşması olduğunu, arka planda ise AKP-Cemaat-Ordu arasında bir uzlaşmaya ve güçler dengesine dayandığını belirtmiştik. Bu dönemde askeri vesayetın görelı olarak geriletildiğini ve bunun yerine yine otoriter, alabildiğine anti-demokratik, kişi hak ve özgürlüklerini hiçe sayan ve her türlü toplumsal muhalefeti bastırmak üzere kurgulanmış “yeni bir vesayet” rejimi kurulduğunu öne sürmüştük. Ayrıca çoğu kez dillendirildiği gibi ordunun iktidar ortağı olmaktan çıkmadığını, özellikle Kürt sorunu gibi rejimin “kırmızıçizgileri” söz konusu olduğunda karar alma süreçleri üzerindeki etkinliğini sürdürdüğüne işaret etmiştik. Bu dönemde Cemaat yargı ve emniyetteki ağırlığı sayesinde yeni vesayet rejiminin operasyon gücü olarak oldukça ön planda idi.

2011-2014 yılları arası, yeni vesayet rejiminin ortaklarından AKP ve Cemaat arasında baş gösteren güç mücadelelerine tanık olduk. Bu mücadeleler, bir iktidar odağı olarak Cemaat’ın tasfiyesiyle sonuçlandı, ancak aynı zamanda ortaya dökülen kirli ilişkiler, yeni vesayet rejiminin klientalist, kleptokratik ve baskıcı karakterini de gözler önüne serdi.

Bu rejimin temel özelliklerinden birisi devlet işlerinin dar bir güvenlik bürokrasisi ile yürütülmesi idi. Nitekim Kürt sorunu gibi Türkiye’nin en yakıcı sorunun çözümü yolunda atılacak adımlar yasal bir zemin oluşturulmadan MİT denetiminde yürütülmeye çalışılıyordu. Bu durum da iktidar ortaklarından Cemaat’ın AKP ile girdiği güç mücadelesinde milliyetçi tepkileri kaşımak üzere sansasyonel ifşaatlar yapmasını ve çözüm sürecini AKP aleyhine istismar ederek çözüm sürecini riske atacak adımlar atmasını mümkün kıldı. Gerçekte AKP hükümetlerinin çözüm sürecine yasal bir zemin oluşturmaktan kaçınması gerçek bir çözüm vizyonuna sahip olmadığının en büyük göstergesiydi.

Diğer yandan yeni vesayet rejimi, ekonomi cephesinde büyük inşaat projeleri üzerinden rant dağıtımına ve gelir paylaşımına dayalı klientalist bir ilişkiler ağına dayanıyordu. Bu rant dağıtımını dar bir müteahhit grubu ile hükümet arasında kirli ilişkiler üzerinde yükseliyor ve bu ilişkiler de AKP'nin yumuşak karnını oluşturuyordu.

AKP'nin bir diğer önemli zayıf noktası ise Suriye'de arka çıktığı ve desteklediği, lojistik destek sunduğu cihatçılar üzerinden bu ülkede yürüttüğü vekâlet savaşı idi. AKP Döneminde Dış Politika yazımızda da belirttiğimiz gibi, Türkiye, Suriye'deki iç savaşa 2011'de CIA tarafından Libya üzerinden temin edilen silahların ülkeye transfer edilmesine yardım ederek ve topraklarında Suriyeli muhaliflere askeri ve lojistik üsler sağlayarak dahil oldu. Ancak kısa süre içinde ABD Suriye'de "ılımlı muhalifler" diye bir şeyin olmadığını ve transfer edilen silahların cihatçı grupların eline geçtiğini fark etti. Ancak MİT başka kanallardan silah transferlerine devam etti.

Bu üç konu, yani atılan adımlara yasal dayanak kazandırmaktan uzak durulması, AKP'nin inşaat tabanlı rant mekanizmaları içinde girdiği kirli ilişkiler ve Suriye'de süren iç savaşta cihatçılara verdiği destek, Cemaat tarafından AKP ile girdiği güç savaşında sonuna kadar kullanıldı.

Bu dönemde AKP'nin tehdit algısını yükselten bir diğer olay da 2013 Gezi protestolarıydı. Cemaatin Gezi protestoları sırasında herhangi bir müdahalesi olmasa da AKP açısından bu kitlesel ayaklanma, rant düzenine dayalı iktidarına karşı büyük bir tehdit olarak algılandı. Gezi protestoları kentsel alanların ve doğanın rant uğruna sömürülmesine karşı bir protesto olarak başlasa da seküler kesimlerin iktidarın İslamcı uygulamalarına ve hayat tarzlarına müdahalesine karşı hoşnutsuzluğunun beslediği büyük tepki ile kitleleşti ve yaygınlaştı.

Cemaatin bu zaafı AKP ve Erdoğan'ı karşı kullanması, AKP'nin yeni vesayet rejimi üzerinde tam egemenlik kurması gerektiği fikrini pekiştirdi ve onu zorunlu olarak orduyla uzlaşmaya zorladı.. Bunun için Cemaat'ın emniyet ve yargı içindeki operasyon kadrolarının tasfiye edilmesi gerekiyordu. Bu süreç, AKP'nin Ordu ile yeniden uzlaşması ve emniyet ve yargıda ulusalcı ve milliyetçi kadrolarla ittifak yapması ile sonuçlanacaktı.

Şimdi yeni vesayet rejimindeki iç mücadeleler ile ilgili somut olguları tek tek ele almaya ve her birinin ne anlama geldiği üzerine bazı yorumlar geliştirmeye çalışacağız.

MIT Krizi

Yeni Vesayet Rejiminde iç mücadeleler süreci 14 Eylül 2011 tarihinde Oslo görüşmelerine ait ses kayıtlarının yayınlanması ile başlayan ve Cemaat'ın "Paralel Devlet Yapılanması" ilan edilerek Emniyet ve Yargı'dan tasfiye edildiği ve AKP-Ordu ittifakının pekiştiği 2014 sonuna kadar devam eden süreçtir.

14 Eylül 2011 tarihinde Oslo görüşmelerinin ses kayıtları basına sızdırıldığında, MİT'in üst düzey yetkililerinin PKK'nin ileri gelenleri ile 2009 yılından beri görüştüğü ortaya çıkıyordu. PKK, bu ifşaatın devletin örgüt ile müzakere ettiğinin ortaya çıkmasının kamuoyunda yaratacağı tepki sayesinde Erdoğan'ı sıkıştırmayı hedefleyen Cemaat tarafından yapıldığını net bir şekilde ifade etti.

Aradan çok uzun zaman geçmeden 8 Şubat 2012'de MİT Müsteşarı Hakan Fidan, eski Müsteşar Emre Taner ve eski Müsteşar Yardımcısı Afet Güneş Özel Yetkili İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Sadrettin Sarıkaya tarafından "terör örgütüne yardım etmek" suçlaması ile şüpheli sıfatıyla ifadeye çağrıldı. MİT krizine yol açan soruşturma BDP Diyarbakır İl Başkanlığı'nda bulunduğu iddia edilen ve PKK ile devlet arasında yapılan müzakerelere ilişkin belgeler üzerine başlatılmıştı.

MİT krizinin gerçek nedenlerini anlamak için iki faktör üzerinde durulabilir: Birincisi, iktidar ortakları AKP ile Cemaat içinde güç dengesinin Cemaat tarafından bozulması girişimidir. 12 Eylül 2010 referandumu sonrasında Anayasa'da HSYK'nın yapısında yapılan değişiklikle birlikte Cemaat yüksek yargıda egemenliğini kurmuş olduğunu hatırlatalım.

Cemaat, dini bir cemaat olmanın çok ötesine geçerek yerleştiği devlet aygıtları üzerinden iktidar ortağı olmanın sağladığı avantajlarla ekonomik ve siyasi olarak giderek daha güçlenen ve hep daha fazlasını isteyen bir güç odağı haline geldi. Bu süreçte de geri plana çekilmeye zorladıkları eski derin devletin yerini alarak onun yöntemlerini kullanan yeni bir derin devlet ortaya çıktı. Bu durum AKP'nin de işine geliyordu, çünkü Ergenekon, Balyoz, Askeri Casusluk davaları ile kendisine tehdit oluşturduğun düşündüğü Ordu'nun darbeci kanadını bu sayede tasfiye ediyor ve olası darbe tehditlerini bertaraf ediyordu. Ancak Cemaat, AKP-Cemaat-Ordu arasında kurulan güçler dengesine dayalı ittifakı kendi lehine bozmak ve daha fazla güç elde etmek istedi. Güvenlik bürokrasisi içinde daha fazla güçlenmenin yolu da MİT'i ele geçirmekten geçiyordu.

MİT'i Cemaat açısından bu kadar cazip kılan en önemli faktör, Emniyet'ten sonra ülkenin en büyük dinleme üssü olan Genelkurmay Elektronik Sistemler Komutanlığı'ndaki teknik

altyapının MİT'e devredilmesidir. Bundan da öte MİT muazzam bir gizli arşive sahip olan bir kara kutu idi. Cemaat açısından böylesi güçlere sahip bir aygıtın ele geçirilmesi güç açısından muazzam bir sıçrama yaratacaktı. Ayrıca bir süredir MİT'in devlet bürokrasisi içindeki Cemaatçıları fişlediği, bürokrasiden ve MEB'den cemaatçıların tasfiye edildiği söyleniyordu.

Oslo görüşmelerinin basına sızdırılması sonrasında kamuoyu ve muhalefet partilerinden çok ciddi bir tepki gelmemesi, hatta bu görüşmenin gerekli ve faydalı olarak kabul edilmesi üzerine bekledikleri tepkiyi alamayan Cemaat'ın bir sonraki adımı MİT hamlesi idi. MİT mensupları ifade vermeye gitmedi. AKP Cemaat'ın bu salvosunu MİT Kanununda yapılan bir değişiklik ile savuşturdu. 17 Şubat 2012'de MİT Kanunu TBMM'de değiştirilerek Cumhurbaşkanı'nın onayıyla Resmi Gazete'de yayınlandı. MİT müsteşarının ve diğer MİT mensuplarının görevleri kapsamındaki konularla ilgili ifade vermesi Başbakanlık iznine bağlandı. Soruşturmayı yürüten savcı ve polisler görevden alındı.

Gezi protestoları

Haziran 2013 Gezi protestoları AKP iktidarlarının büyük ölçüde kentsel rant alanları yaratarak ve doğa katliamına neden olan mega projeler kurgulayarak bunları iktidara yakın çevrelere peşkeş çekmesi ve bu çevrelerin de iktidarı destekleyerek pekiştirmesi üzerine kurulu kalkınma politikalarına bir tepki olarak başladı. Taksim Gezi Parkı'na yapılması planlanan AVM'nin kentin geriye kalan son yeşil alanlarından birisini daha yok edeceğini düşünen ve bu nedenle parkta bir işgal eylemi başlatan çevrecilere polisin sert bir şekilde müdahale etmesi büyük bir tepkiye neden oldu. Fethullah Gülen'in gezi protestolarına ilişkin açıklamasında nötr bir tavır sergiledi: "Şimdi "Bütün bütün böyle.. bir hak arama meselesi hiç yoktur!" dersiniz, oradaki bazı masum insanları, masum istekleri de görmezlikten gelirsiniz. Bir kere başta, biz onları ihmal etmişiz. Onlar bizim ihmalimizin meydana getirdiği nesillerdir."¹ Buna rağmen AKP kanadı, gezi protestolarını "faiz lobisi", Almanya, vs. ile ilişkilendirmek için propaganda yürüttü.

Gezi parkı protestoları AKP hükümetlerinin, içki yasakları, eğitimin dinselleştirilmesi, kürtaj yasağı, Aleviler üzerinde baskılar, vs. gibi uygulamalarla seküler kesimlerin yaşam alanlarını daraltma ve yaşam tarzlarına müdahale etme yönünde attığı adımlar nedeniyle sonunda bir patlamayla ülke genelinde 2,5 milyon kişinin katıldığı seküler bir isyana

¹ <http://www.herkul.org/index.php/herkul-nagme/10805-323-taksim-gezi-parki-hadiseleri-ve-problemlerin-temeli>

dönüştü. Bu isyanın bu kadar yaygınlaşmasına zemin hazırlayan faktörlerden birisi de “çözüm süreci” sayesinde ülkedeki seküler kesimler arasında milliyetçi/militarist eğilimlerin azalması ve bir birlik ruhunun doğması idi. Kürt sorunu eksenli çatışmaların yoğunlaştığı dönemlerde devlet iktidarının şemsiyesi altında birleşen seküler kesimler içinde çatışmasızlık döneminde devlet iktidarına karşı bir sorgulama süreci başlamıştı.

Gezi parkı protestolarının en önemli sonucu AKP iktidarları açısından önemli bir kırılma noktası olması idi. Rejimin baskıcı yüzü bütün çıplaklığı ile gözler önüne serilmişti. AKP iktidarlarının AB ve ABD nezdindeki “muhafazakâr-demokrat” imajı yerle bir oldu. Bunun yanı sıra iç politika açısından da AKP iktidarının her an kitlesel protestolarla sallantıya girebileceğini gördü ve paranoyak bir refleks geliştirdi. 2014 yılında çıkartılan ve yeni vesayet rejiminin baskıcı karakterini pekiştiren, İnternet Yasası, MİT yasası, İç Güvenlik Yasası gibi bir dizi antidemokratik yasanın temelinde bu korkunun payı vardır. Gezi protestoları aynı zamanda kentsel ve doğal alanların yağmalanmasına dayanan klientalist ve kleptokratik ekonomik düzenin şiddetli bir eleştirisi idi. gözler önüne serilmesini sağladı.

17-25 Aralık Yolsuzluk Soruşturmaları

Cemaatin MİT krizinden sonraki salvoları, AKP iktidarlarının klientalist ve kleptokratik karakterini gözler önüne seren 17-25 Aralık 2013 soruşturmaları idi. 17 Aralık 2013’de Dönemin İçişleri Bakanı Muammer Güler’in oğlu Barış Güler, dönemin Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan’ın oğlu Kaan Çağlayan, dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanı Erdoğan Bayraktar’ın oğlu Oğuz Bayraktar, işadamı Ali Ağaoğlu, Halkbank Genel Müdürü Süleyman Aslan ve Rıza Sarraf "rüşvet, görevi kötüye kullanma, ihaleye fesat karıştırma ve kaçakçılık" suçlarını işledikleri iddiasıyla yürütülen soruşturma sonucunda gözaltına alındı. İçişleri Bakanı Muammer Güler, Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan, Çevre ve Şehircilik Bakanı Erdoğan Bayraktar ve Avrupa Birliği Bakanı Egemen Bağış hakkında cezai kovuşturma yapılabilmesi için hazırlanan fezlekeler, TBMM'ye gönderilmek üzere Adalet Bakanlığı'na sunuldu. 25 Aralık'ta Savcı Muammer Akkaş yolsuzluk ve rüşvet iddiasıyla başlattığı soruşturma kapsamında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın oğlu Bilal Erdoğan’ı şüpheli sıfatıyla ifadeye çağırarak üzere bir belge hazırladı.

AKP’nin Cemaat’ın bu hamlesine karşı aldığı önlem ise Emniyet'te, Yargı'da ve bazı kamu kurumlarında birçok personeli görevden almak veya görev yerlerini değiştirmek oldu. AKP iktidarı, 17-25 Aralık soruşturmalarını kendisine karşı düzenlenmiş bir darbe girişimi olarak

değerlendirdi. Bazı muhalif kesimler de 17-25 Aralık operasyonlarının ve hemen ardından gelen MİT tırları operasyonlarının bir darbe girişimi olduğunu, temelde de çözüm sürecini hedef aldığını öne sürdüler. Bu konuyu MİT tırları operasyonunu anlattıktan sonra daha ayrıntılı tartışacağız.

MİT Tırları Operasyonları

Cemaat-AKP kapışmasının son raundu ise önce 1 Ocak 2014'de Hatay'da sonra da 19 Ocak 2014'de Adana'da durdurulan silah yüklü MİT TIR'larıydı. Soruşturmayı yürüten savcılar görevden alındı ve 7 Mayıs 2015 tarihinde de HSYK tarafından açığa alınan 4 savcı ile Kurmay Albay Özkan Çokay, Tarsus Ağır Ceza Mahkemesi'nde tutuklandı ve olayın üzeri bu şekilde örtülmeye çalışıldı.

Ancak bu ifşaat, Türkiye'nin Suriye'deki iç savaşın ateşine benzin taşıdığını ve Selefi cihatçılara silah da dahil her türlü desteği sunduğunu gözler önüne seriyordu. Türkiye devleti, AKP ve MİT aracılığıyla Suriye'de süren vekâlet savaşının bir tarafı haline gelmişti. Türkiye bu savaşta 2011 sonundan itibaren Suriye'ye CIA'in gözetiminde silah sevkiyatına başlayarak muhalifleri silahlandırmaya, küresel cihatçıların sınırdan Suriye'ye geçmelerine yardımcı olmaya ve sınır bölgelerini silahlı muhalefetin üssü olarak kullanıma açmaya başlamıştı. Burada tabii ki MİT ön plandaydı. Daha sonra MİT'e ait tırların durdurulması ve aranması ile patlak veren skandalda da görüldüğü üzere Cemaat, bu operasyonu engellemek istedi. Tek amacı Başbakan'ı sıkıştırmak mıydı? Devlet içinde hükümetin Suriye politikasına ket vurmak isteyen kesimler işin içinde miydi? Suriye'ye sevk edilen silahların cihatçıların eline geçtiğini gören ABD, Türkiye'nin bu sevkiyata Suudi Arabistan ve Katar ile birlikte devam ediyor olmasından ne derece hoşnutsuzdu ve MİT tırları olayında ne ölçüde parmağı vardı? Bütün bunlar sorulması meşru sorular.

AKP-Cemaat Kapışması: Darbe Girişimi mi?

AKP ve Cemaat arasında MİT krizi ile açık hale gelen ve 17-25 Aralık operasyonları ve MİT tırlarının durdurulması ile şiddetlenen savaşın nedenleri üzerinde düşünmek, yeni rejimin karakterini de anlamamıza yardımcı olacaktır. Ahmet Şık, bu savaşın temel nedeninin AKP ve Cemaat arasında Kürt sorununa ilişkin anlayış farkı olduğunu söylemektedir. Ahmet Şık'a göre bir yanda devlet içinde Başbakan'ın görevlendirmesi ile müzakereci anlayışın yürütücüsü olan MİT, diğer yanda da Cemaat'ın bölgedeki çıkarları (dershaneler ve eğitim

üzerinden örgütlenme) doğrultusunda önündeki engelleri kaldırmak için operasyon yapan, güvenlikçi anlayışın temsilcisi Emniyet.²

Bu değerlendirmenin çok da doğru olmadığını, Kürt sorununun çözümü konusunda aslında AKP, Cemaat ve ordunun en azından genel strateji açısından uzlaşma içinde bulunduğunu söyleyebiliriz. Bu strateji temelde şu unsurları içeriyordu:

- 1) Kürt hareketinin silahlı kanadı üzerine şiddetli bir şekilde gitmek, Kürt illerinde kalekollar ve barajlar vasıtasıyla ve diğer teknolojik önlemlerle yoğun bir güvenlik politikası izlemek.
- 2) Hareketin sivil kanadı üzerinde KCK operasyonları ile yoğun bir baskı oluşturmak ve sivil siyaset imkânlarını boğmak.
- 3) Sınırlı kültürel haklar bahşederek gerginliği azaltmak, Kürt burjuvazisi ve muhafazakâr kesimleri üzerinden bölgede hâkimiyet kurmaya ve muhafazakâr/dindar bir kimlik siyaseti üzerinden milli birliği oluşturmaya çalışmak.
- 4) Bu stratejiyi de uzun bir sürece yayarak bir Kürtler açısından “çözüm sürecinin” ilerlediği umudunu canlı tutmak

Bu Kürt politikasına paralel olarak AKP Hükümetlerinin Ortadoğu’da bir bölgesel emperyal güç olarak daha etkin bir politika izlemeye çalıştığını da “AKP Hükümetleri Döneminde Dış Politika”³ yazımızda vurgulamış ve bu politikanın çeşitli veçhelerini de anlatmıştık. Bu politikaların giderek ABD’nin Ortadoğu’daki tercihlerinden uzaklaşmaya başladığını ve ABD’nin bu politikalardan giderek şiddetlenen bir şekilde rahatsız olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye, Brezilya ve İran arasında kotarılp 17 Mayıs 2010 tarihinde imzalanan ve “Nükleer takas anlaşması” olarak bilinen Tahran deklarasyonu Türkiye’nin Batı ekseninden bağımsız bir Ortadoğu politikası izlemeye başladığının ilk göstergelerinden birisini oluşturdu ve ABD bu anlaşmaya şiddetli bir tepki gösterip anlaşmayı tanımadığını ilan etti.

İran’ın nükleer programı nedeniyle Batı’nın uyguladığı ambargoyu delmek için Türkiye İran ile ticaretini altın üzerinden yapıyordu. Mart 2012’de İran ile imzalanan doğalgaz anlaşması sonucu yapılan alımların bedelinin altınla ödenmesi ile İran’a uygulanan ambargoda 13 milyar dolarlık bir gedik açıldığı tahmin ediliyor. Tüm bunlara ek olarak cari dengede kaynağı belirsiz para olarak nitelenen “net hata noksan” miktarı 2010’dan beri giderek artan bir seyir izliyor. Bu paranın Ortadoğu’da çevrilen kirli işlerden kaynaklı paranın ülkeye

² Ahmet Şık, Paralel Yürüdük Biz Bu Yollarda

³ Bkz. Nuri Ersoy, Necdet Hasgül, AKP İktidarları Döneminde Dış Politika.

girmesi ile oluştuğu tahmin ediliyor⁴. Türkiye'nin belli başlı kamu bankaları bu nedenle kara listeye alındı ve halen ABD bankaları bu bankalarla ticari işlem yapmayı reddediyor. Bu konuda daha ayrıntılı bir inceleme için yazarın “Denize Düşen Ergenekon’a Sarılır” adlı yazısına bakabilirsiniz.

Rusya Savunma Bakanlığı'nın iddialarına göre, Türkiye Suriye ve Irak'ta IŞİD'in sattığı petrolü alıp işleyerek uluslararası piyasalara sürmekle suçlandı ve bu illegal ticaretin iktidara yakın çevrelerce yürütüldüğü iddia edildi. ABD bu ticaretin varlığını reddetmemekle birlikte bunu Suriye sınırının geçişkenliğine bağladı ve Türkiye'den sınırda güvenlik önlemlerini arttırmasını ve cihatçıların geçişini ve petrol kaçakçılığını önlemek için gerekli önlemleri almasını talep etti.⁵

ABD Hazine Bakanlığı'nın yayınladığı bir rapora göre Türkiye'nin “terörizmin finansmanı” konusundaki sicili 17-25 Aralık operasyonlarının yapıldığı dönemden günümüze pek de temizlenmemiş. ABD Hazine Bakanlığı, açıkça uluslararası terörü destekleyen, BM listelerinde resmen yasaklı ve radikal dinci örgütlere destek sağladığı öne sürülen bazı isimlerin Türk bankalarında hesap açması, para transferi yapması konusunda uyarılmış.⁶ İddiaya göre bu bankalarda açılan hesaplardan çekilen paralar Kapalıçarşı'daki bazı dükkânlardan Suriye sınırına yakın illerdeki bazı kuyumculara transfer ediliyor, bu şekilde gelen paralar da iş yapıyor maskesi ile IŞİD ve benzeri yapılara gönderiliyormuş.

Türkiye yalnızca Suriye'den IŞİD üzerinden petrol ticareti yapmakla kalmıyor, aynı zamanda Irak Kürdistanı Bölgesel Yönetimi ile merkezi Irak hükümeti ve ABD'nin bütün itirazlarına rağmen petrol anlaşmaları yapıyor ve bu petrolü Kerkük-Yumurtalık petrol boru hattı üzerinden uluslararası pazarlara aktarıyordu.

17-25 Aralık soruşturmalarının hemen sonrasında MIT Tırları operasyonları da yine aynı şekilde Türkiye'nin Ortadoğu'da benimsediği politikalar nedeniyle Suriye'de cihatçı gruplara destek vermesinin ABD tarafından onaylanmadığı bir döneme denk geliyor. Bu konuyu da ayrıntılı olarak “AKP Hükümetleri Döneminde Dış Politika”⁷ yazımızda anlattık. Ancak ABD'nin Suriye'de rejim değişikliği için öngördüğü iki stratejinin (önce silah

---

⁴ Bu konuda daha ayrıntılı bir inceleme için yazarın “Denize Düşen Ergenekon'a Sarılır” adlı yazısına bakabilirsiniz.

⁵ Bu konuda daha ayrıntılı bir inceleme için yazarın “Gazamız Mübarek Ola” adlı yazısına bakabilirsiniz

⁶ Bkz. Üç bankaya terör uyarısı, Cumhuriyet, 04.03.2016,

⁷ Bkz. Nuri Ersoy, Necdet Hasgül, AKP İktidarları Döneminde Dış Politika.

transferleri ardından eğitim-donat programı) 2013 yazından sonra tamamen çöktüğünün ortaya çıkmasından sonra, ABD'nin Suriye politikası Türkiye'nin politikasından ayrılmaya başladı.

El Kaide'nin Suriye kolu Nusra Cephesi'nin 4 Mart 2013'de Rakka'yı ele geçirmesi, 21 Ekim 2013'de diğer İslamcı grupları kovup Rakka'yı İslam Devleti'nin başkenti ilan etmesi, İslam Devleti'nin Ağustos 2014'de Şengal'i ele geçirmesi, Ocak 2014'te Irak'ın Anbar eyaletindeki Felluce'yi ve Ramâdî'nin bir kısmını kontrolü altında alması, 10 Haziran 2014'te ise Musul'da ve Musul'un başkenti olduğu Ninova vilayetinde kontrolü tamamen ele geçirmesi Batı'da alarm zillerinin çalmasına neden oldu. Oysa AKP hükümetleri sınırdan cihatçıların geçmesine engel olmuyor, silah transferlerini bizzat organize ediyor, sınırda kaçakçılığa göz yumuyor ve ABD öncülüğündeki IŞİD karşıtı koalisyonla katılmakta ayak diretiyordu.

17-25 Aralık soruşturmasında ve sonrasında yerli ve yabancı basında hem Türkiye üzerinden gerçekleşen kara para transferleri hem de Türkiye'nin cihatçılara verdiği destek üzerine çok sayıda haber çıktı. Bu haberlerin kaynağının büyük ölçüde ABD olması, 17-25 Aralık operasyonları bir darbe girişimi olarak değerlendirilecek olursa, bu girişimin ABD'nin bilgisi ve belki de desteği ile gerçekleşmiş olması olasılığını güçlendiriyor. Gerçekten de "darbe mekaniği" tüm unsurları ile işlemekteydi: yolsuzluğa batmış bir hükümet, ülke içinde siyasi istikrarı sarsan gelişmeler, şiddetle bastırılmış bir halk ayaklanması ve yüzü Batı'ya dönük halk kitleleri nezdinde meşruiyetini yitirmiş bir iktidar, Batı'nın mevcut iktidardan hoşnutsuzluğu, vs. AKP iktidarının miadının dolduğunu gösteriyordu.

28 Şubat sürecine çok benzer bir süreç işliyordu, ama bu süreç 28 Şubat benzeri bir darbe ile sonuçlanmadı, tam tersine iktidarın egemenliğini daha da pekiştirdiği ve en sonunda 7 Haziran 2015 seçimlerinin ilga edilmesi Saray-MGK tahakkümündeki dar bir güç odağının yönetiminde bir karşı-darbe ile sonuçlanan bir süreç yaşandı. Peki, ne olmuştu da süreç bu şekilde ilerlemişti? AKP'nin bir yandan Cemaati devlet yapılarından tasfiye ederken bir yandan da devletin geleneksel derin yapıları ile ittifaka girerek iktidarını pekiştirdiği bu süreçte belirleyici olan unsurun Rojova'daki gelişmeler ve devletin bu gelişmelere karşı gösterdiği geleneksel tepki olduğunu söyleyeceğiz. Bu geleneksel tepki, AKP ile ordunun ittifakını pekiştirmiş, AKP iktidarını yıpratıp yıkmaya çalışan girişimlerin tasfiye edilmesini ve iktidarın konsolidasyonunu sağlamıştır.

Bugün bildiklerimiz ışığında aslında çözüm sürecinin Rojova'da Kürtlerin kazanımlarına karşı Türk Devleti'nin gösterdiği tepki nedeniyle 2014 sonu itibarıyla zaten sona ermiş

olduğunu, artık bir oyalama sürecine girilmiş olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye, Rojova Kürtlerinin kazanımlarını boğmak için daha en başından, 19 Kasım 2012'den itibaren el Nusra'nın da dahil olduğu cihatçı grupların Rojova'da öz-yönetim ilan edilen kentlerden biri olan Serekaniye'ye saldırması için kendi topraklarını kullandırmaya başladı ve bu grupları silahlandırmaya devam etti. Türkiye, Suriye'de cihatçılar üzerinden Kürtlere karşı bir vekâlet savaşı yürütürken ülke içinde Kürtlerle bir "çözüm süreci" yürütmesi eşyanın tabiatına aykırıdır. Dolayısıyla ortada bir oyalamanın ötesine geçen, yürüyen bir "çözüm süreci" olmadığı için 17-25 Aralık ve sonrasında MİT tırları operasyonlarının "çözüm sürecine" karşı bir darbe girişimi olduğunu söylemek doğru değildir.

Aslında bu süreçte ortaya dökülenler yeni rejiminin bir diğer önemli özelliğini de gözler önüne sermektedir. Türkiye artık AKP iktidarları altında, yalnızca ülke içinde değil ülke dışında da her türlü baskıcı politikayı hayata geçiren, özellikle de Rojova'da Kürtlerin her türlü kazanımlarını boğmak için her türlü kirli ittifaka giren, Ortadoğu'da Kürtleri de aşan, bölgesel bir hegemonya tesis etmeye çalışan, bu uğurda önce Müslüman Kardeşler üzerinden Arap Baharı'yla birlikte meydana gelen altüst oluşlardan kendisine politik ve ekonomik avantajlar elde etmeye çalışan, bu olmayınca da Katar ve Suudi Arabistan'la birlikte Suriye'deki iç savaşta taraf olan bir ülke haline gelmiştir. Üstelik Ortadoğu çapında meydana gelen kara para transferlerinin, petrol kaçakçılığının ve cihatçı otobanının da merkezindedir.

2015 yılından itibaren AKP iktidarları Ordu ile birlikte devlet içinde bu politikalara engel teşkil edecek ya da muhalefet edecek her türlü politik eğilimi ve güç odağını tasfiye ederek yoluna devam edecektir. Bu süreç içinde "paralel devlet operasyonları" devlet aygıtı içinde bir tasfiye operasyonu olarak değerlendirilebilir. Tasfiye hareketi 22 Temmuz 2014'de, Ergenekon, Balyoz, KCK, Odatv, Şike, 17 ve 25 Aralık 2013 operasyonlarında aktif görev almış polis şefleri gözaltına alınması ile başladı. Bu polis şeflerinin çoğu, Cemaat'in emniyet içindeki yapılanmasının kilit isimleri olarak telaffuz edilmişlerdi. Buna bağlı olarak çoğu 17-25 Aralık'tan sonra kızağa alınmıştı, bazıları da emekliye ayrılmıştı. Dolayısıyla 22 Temmuz 2014'ü Başbakan Erdoğan'ın ısrarla tekrarladığı "İnlerine gireceğiz" taahhüdünün başlangıcı olarak görebiliriz.

Tabii ki 2015 başından itibaren başlayan bu tasfiye süreci, AKP içinde daha dar bir kesimin devletin geleneksel derin yapıları ve ordu ile yakınlaşması, hukuk alanında Internet Yasası, MİT yasası, İç Güvenlik Yasası gibi yasaların çıkartılması, her türlü muhalefet odağının

üzerine daha şiddetli bir şekilde gidilmesi ile rejimin antidemokratik ve faşizan dozunu daha da koyulaştıran gelişmelerle ilerleyecektir. Üstelik, yeni vesayet rejimi bu dönemde Cemaat'ın girişimleri, Gezi protestoları gibi toplumsal ayaklanma ihtimalleri, Suriyeli Kürtlerin Rojava'daki kazanımları ve Batı'nın gözünde sahadaki güvenilir müttefik durumuna gelmeleri, öte yandan Türkiye'nin Ortadoğu maceraları dolayısıyla oluşan uluslararası baskılar nedeniyle giderek daha paranoyak ve daha baskıcı bir seyir izleyecektir. 2015 başından itibaren meydana gelen gelişmeleri bir sonraki bölümde inceleyeceğiz.